

Джон Банвил – „Безкрайностите”

В дълбокия кладенец на кухнята утринната светлина има остър металически отблясък и квадратът на огряната от слънце градина, който се вижда през прозореца над умивалника, е ослепително ярък и неестествен като примитивен пейзаж, изобразяващ джунгла. Адам и сестра му седят от едната страна на дългата чамова маса, приведени над купичките овесена каша. Когато майка им се появява най-отгоре на трите дървени стъпала, които водят нагоре или надолу от останалата част на къщата, те по-скоро я усещат, отколкото чуват – Рекс, престарелият лабрадор, легнал върху постелката си в ъгъла, на няколко пъти размахва вяло опашка, но дори не понечва да се надигне; двамата спират да се хранят, вдигат лица и поглеждат към нея. А тя с известна изненада отново забелязва колко много си приличат и независимо че Адам е едър, а Петра – миниатюрна, и двамата имат същото широко чело, малка заострена брадичка и сивосини очи, толкова бледи, че почти безцветни. Може би защото самата тя няма братя и сестри, винаги намира роднинските прилики за малко зловещи, дори у собствените си деца. И двамата приличат на нея, защото именно от нея са наследили широкото чело, заострената брадичка и небесносините очи.

– Как е той днес? – пита синът ѝ.

Кожата му е на петна от слънцето, прилича на изгоряла, възпалена. Неизвестно защо точно сега бледият му прям поглед ѝ се струва почти непоносим.

– Няма промяна – казва му тя в отговор, а Петра, който знае защо, се изсмихва с доста неприятен глас.

Да, понякога си мисли, че децата я мразят, че я ненавиждат, сякаш изобщо не им е майка, а само доведена тук, за да се грижи за тях, нещо като безсърдечен попечител или зла мащеха. Но разбира се, греша. Това са създанията, които е носила в утробата си, на които е дала живот и които са сукали от гърдите ѝ, появили се като птицата феникс. Сега се за въпроса на Адам, който сега я гледа с отмъстителен плам в очите, и добавя:

– Изглежда спокоен.

Синът ѝ я съзерцава умислено, докато тя още се суеи върху стъпалото в отсрещния край на дългото помещение с висок таван. Изглежда, му е трудно да се фокусира ясно върху нея. Долавя нещо ново, сякаш тя не е изцяло тук, сякаш се двоуми, застанала пред невидим праг, който ѝ препречва пътя където и да стъпи. Силуетът ѝ се размива, като през тънък слой прах. Това сигурно е резултат от нещастиято, сполетяло стария Адам; изгубила е усещане за себе си. Облечена е в памучна, прилична на роба рокля и развлечена сива жилетка, чийто край е провиснал чак до бедрата ѝ. Косата ѝ, с цвят на металическо острие, е опъната, разделена на две пригладени половини по средата и хваната отзад на тила. Слиза по стъпалата, приближава се и застава до масата, като отнесено опипва протрития край на дървото с пръстите на едната си ръка, сякаш да провери здравината му.

– Рано сте станали – казва на двамата. – Влакът ли ви събуди?

Никой не ѝ отговаря.

– Родите ще наминат по-късно – заявява Петра и сърдито извърща глава.

Тонът ѝ е груб, сякаш иска да предотврати пренебрежителен коментар. Родите Уагстаф, когото брат ѝ нарича Умрелия кон, е приятелят на Петра, или поне така се говори, макар всеки да знае, че Родите идва да се види не с нея, а с прочутия ѝ баща.

– О! – промърморва майка ѝ и измъчено присвива и без това навъсеното си лице. – Значи, трябва да се приготви обяд!

Откакто Адам е легнал болен, в къщата всеки се оправя сам, но за гостенин трябва да се сложи трапеза и топла храна; Адам би държал на това, защото обичаше традициите да се спазват стриктно, дори в най-дребните детайли.

– Можем да го заведем в града – подхвърля синът ѝ неубедително. – В онова място, как се казваше, там не сервират ли обяд?

– О, да – подмята Петра дяволито с подигравателна усмивка, – хайде всички да отскочим до града и да се позабавляваме... Може да вземем и Па, ще го подпрем начело на масата и ще наливаме супа през тръбите му.

Гледа смръщено купичката с овесена каша. Под масата левият ѝ крак не спира да подскача, сякаш натиска педал на шевна машина. Адам и майка му си разменят по един безизразен поглед. За Петра сривът на баща ѝ се оказва причина за голямо вълнение, тъй като най-накрая се намери бедствие, съизмеримо с бедственото състояние на ума ѝ. Въпросът за обяда остана да виси във въздуха. В ъгъла кучето Рекс изпуска доволна трепетлива въздишка. То ме вижда съвсем ясно как с лекота съм се излегнал във въздуха с кръстосани ръце наред тези тъжни души, но това не му прави впечатление, тъй като неговият свят и без това гъмжи от безобидни призраци.

Петра задълбава в темата и за нищо на света не иска да се откаже. С плътен, напрегнат глас, натежал от сарказъм, тя вече бродира върху идеята за семеен обяд в града, на който да бъде изтипосан и баща ѝ – „може би в хамак или в платнище, чиито краища всички ще преметнем през рамо, или пък в едно от ония неща с два пръта, с помощта на които индианците са влачели след себе си техните ранени“ – и те всички ще празнуват неговите постижения, ще държат речи и ще вдигат тост след тост в негова чест като човек, баща и учен. Когато изпадне в това настроение, тя някак говори не на другите в стаята, а на въздуха до себе си, сякаш там присъства невидима нейна близначка, от която идват подигравателните насмешки, които, препращайки ги, тя доукрасява с нова доза сарказъм. Адам и майка му си мълчат, защото знаят, че нищо не може да я спре, преди самичка да се изтощи докрай. Кучето, полегнало с муцуна между лапите, я наблюдава бдително и умислено. Плотът на масата вибрира неспокойно заедно с подскачащото коляно на момичето. Адам се опитва да похапне от овесената каша, която вече се е съгстила и е хванала коричка отгоре; замисля се за дните, когато е бил още малък, седнал на тази маса, заслушан в баща си, който нарежда по неговия си невъзмутим, стихийен и непрекословен начин, и си спомня как гърлото му се стягаше, а очите му пареха от безпричинните сълзи, които не смееше да пролее, сълзи на срам, тежки и неуправляеми като едри капки живак. Ето, поглежда крадешком към сестра си и зърва петънце жълтеникава светлина, което играе в подобната на лъжица вдлъбнатина на ключицата ѝ, докато се опитва да не се задави от пороя думи, надигнал се неудържимо у нея.

Майка им, застанала до масата, наблюдава своите син и дъщеря с тревожен поглед. Все още ѝ се струват толкова млади, всъщност почти деца, дори Адам – особено Адам – с неговата по бебешки пълна горна устна, която потреперва по този начин, когато е развълнуван или разстроен. Заглежда се в купичките, от които двамата ядат. Защо ли се подразни от това, че двете не са еднакви? Напоследък толкова много неща я дразнят. Гледа да не се настройва срещу сина си, задето още не е отишъл да види умиращия си баща. Предполага, че просто се страхува от смъртта, от нейното ужасно присъствие, и това го спира. Но в края на краищата нали вече не е дете, както и да изглежда. Отива до умивалника, над който се намира големият прозорец, разделен на малки квадратчета, наднича през него към слънчевия ден с ръка необяснимо вдигната към лицето ѝ.

Мисли си за Адам, отраснал в усойната атмосфера на конспирации, наложена от баба му Годли. Възрастната жена отрано се вкопчи в него, направи го заложник във всякакви прояви на незачитане, на които си въобразяваше, че е жертва. После се роди Петра и нейният брат беше веднага детрониран. Той беше несръчно, русо дете с огромна кръгла глава, силно озадачено от факта, че така безцеремонно е било пренебрегнато в полза на това миниатюрно наблюдателно създание, което баба му притискаше ревниво в

кокалестите си обятия. Защото появата на Петра беше преобразила старата жена до неузнаваемост: разнежи се, стана непохватно грижовна, с което напомняше на Урсула за онези рунтави примати с ръждива козина, които вечно висят по дърветата в зоологическата градина, с огромни, извити като обръчи ръце, разтеглени, оголени устни и пакостливи погледи, от които мъжът ѝ беше толкова заплепен, че всяка неделя следобед, и то когато Адам беше още бебе, настояваше да я влачи до там със себе си. Баба Годли умираше от болно сърце и мрачно прелистваше всеки нов ден, сякаш вади карта от постоянно смалвящо се тесте, очаквайки, че следващата ще се окаже асо пика, ала вместо това се бе появила фигура със сериозен поглед, тази мъничка дама каро, увита в пелени и зловещо неподвижна, винаги съзерцаваща нещо встрани, което като че само тя можеше да види, хванала в юмручето си с побелели от стискане кокалчета увяхналото цвете на бъдещето.

— И тогава, тогава — не спираше да повтаря Петра, гласът ѝ трепетлив, поел по плъзгащия се надолу гребен на дъгата, — и, и, и, и...

...И да, аз съм този, който измисли всички тези неща: къщата, влака, момчето пред прозореца на влака, прелитащия кос, самата зора и тази майка, която размишлява върху любовта и преживените загуби, неспокойната ѝ дъщеря пред масата, която говори бързо и неясно за бедите си, и съпругата, която е заспала в момчешкото легло на съпруга си, и самия съпруг, този тук млад Адам, който след малко най-накрая ще се реши, ще се надигне неохотно от масата, ще изкачи онези три къси стъпала, след което ще поеме нагоре върху невидимите ми крила, за да се яви пред земния си баща.